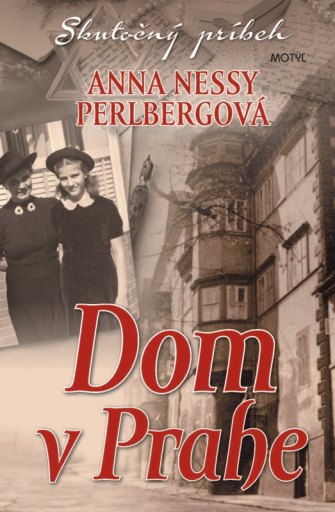

Skutočný príbeh

MOTYL

**ANNA NESSY
PERLBERGOVÁ**

**Dom
v Prahe**

*Dom
v Praze*

ANNA NESSY
PERLBERGOVÁ

*Dom
v Praze*

VYDAVATELSTVO MOTÝL

THE HOUSE IN PRAGUE: How a Stolen House Helped an Immigrant Girl
Find Her Way Home by Anna Nessay Perlberg.

Copyright © 2016 by Golden Alley Press

All rights reserved

First published 2016 by Golden Alley Press, 37 South 6th Street, Emmaus,
Pennsylvania 18049

Translation © Lenka Kolláriková 2017

Design © Motýl design 2017

Photo credit © Anna Nessay Perlberg

Slovak edition © Vydavateľstvo Motýl 2017

ISBN: 978-80-8164-139-8

Táto kniha je venovaná s láskou našim dcéram,

Katherine Eve Friedbergovej

a

Julie Anne Farwellovej.

Je to ich príbeh, tak isto ako môj.

Tiež

Robertovi Phillipsovi,

*bez ktorého skúseností a obrovskej podpory by táto kniha
nebola nikdy napísaná.*

OBSAH

RODOKMEŇ RODINY BAECHEROVEJ	8
PREDSLOV	11

PRVÁ ČASŤ DETSTVO, 1934 – 1945

1. KAPITOLA Staromestské námestie	17
2. KAPITOLA Náš dom	21
3. KAPITOLA Prázdniny	29
4. KAPITOLA Rodinné historky	34
5. KAPITOLA Významné návštevy, leto na vidieku	43
6. KAPITOLA Panika a strach	54
7. KAPITOLA Útek	62
8. KAPITOLA Cesta	68
9. KAPITOLA Princezná a draky	71
10. KAPITOLA Z Amsterdamu do New Yorku	75
11. KAPITOLA Nový život	79
12. KAPITOLA Správna cesta	87
13. KAPITOLA Túžba po domove	96
14. KAPITOLA Americké dievča	99
15. KAPITOLA Letný tábor	104

16. KAPITOLA Druhá svetová vojna	110
17. KAPITOLA Pohľadnice z Prahy	114
18. KAPITOLA Koniec vojny	119
19. KAPITOLA Správy o holokauste	126

DRUHÁ ČASŤ
SPOMIENKY A NÁVRAT, 1945 – 2012

20. KAPITOLA Opäť s rodinou	131
21. KAPITOLA Malva a jej priatelia	141
22. KAPITOLA Láska, manželstvo, Tokio a lúčenie	150
23. KAPITOLA Nový začiatok v Chicagu	164
24. KAPITOLA Ďalšie spomienky z vojnových čias	172
25. KAPITOLA Vinalhaven	185
26. KAPITOLA Ďalšie stretnutie s rodinou Masarykovou	191
27. KAPITOLA Júliino požehnanie	196
28. KAPITOLA Návrat	200

RODOKMEŇ RODINY BAECHEROVEJ

(SKRÁTENÝ)

Wilem Baecher
1823 – 1905
manželka Marie Šiková

Alois z Kácova
1850 – 1906

Emil Honig

manželka
Wilhelmina Honigová
1856 – 1940

Elsa
manžel Alfred Heller

Pavel Baecher (Backer)

1881 – 1956

manželka **Julia Nessayová**

1889 – 1981

Erich
1914 – 2001
manželka 1. **Liese Florsheim**
manželka 2. **Anna Novak**

Elsa

Karel (Charles)
1922 – 2008
manželka
Ellen Wolfová

Pavel (Paul)
manželka
Charlotte Drewsová

Anna
manžel **Mark Perlberg**
1929 – 2008

Caroline Thomas

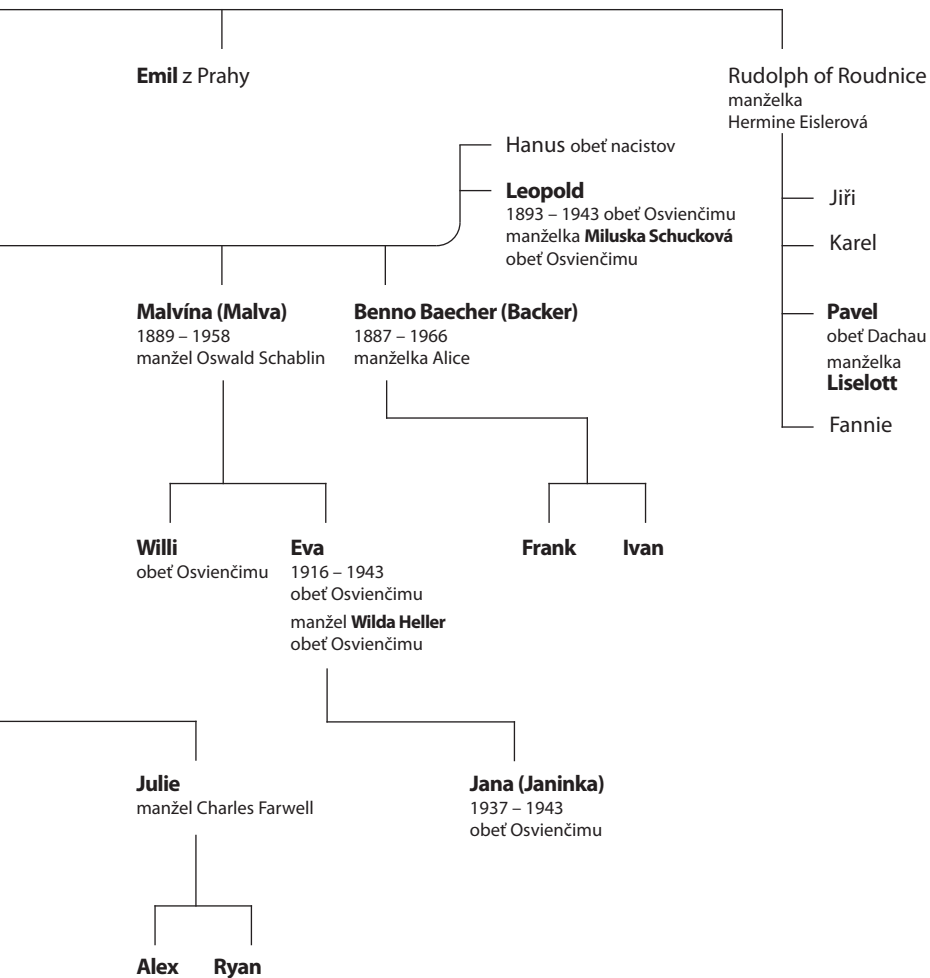
Carol Steven David

Susan Thomas
manžel 1. Johnny Sanchez
manžel 2. Richard Schultz

Katherine
manžel Cass Friedberg

Anjuli

Michael Joshua

PREDSLOV

Z času na čas dostávam pozvania z chicagskych škôl, aby som žiakom šiesteho a ôsmeho ročníka porozprávala svoj príbeh o tom, ako sme s rodinou utekali pred nacistami, ktorí nás v roku 1939 prenasledovali. O tom, ako sme ušli z nacistickej Európy za slobodou a bezpečím, ktoré sme hľadali v Amerike. Chcú, aby som im rozprávala o svojich spomienkach, keď som sa ako desaťročné imigrantské dievčatko žijúce v New Yorku vyrovnávala s novým domovom, kultúrou a cudzím jazykom.

Spočiatku som o zmysluplnosti tejto mojej spovede pochybovala. Ako by im to mohlo vôbec pomôcť? Ako by mohli títo mladí, sotva štrnásťroční, ľudia rozumieť osemdesiatničke?

Dnes sa však cítim poctená každým novým pozvaním a neodmietam žiadnu príležitosť. Na dnešné stretnutie nás odviezla moja dcéra Kate. Stúpali sme hore po schodoch až k triede šiestakov, vošli dnu a privítala nás pani učiteľka. Pri pohľade na toľko nových tvárí sa moje pochybnosti o tom, čo tu vlastne robím, vrátili. Odrazu jedno dievčatko sediace v prvom rade povedalo: „Máte peknú blúzku,“ a začervenelo sa. Obe nás v tom momente spojil rovnaký pocit neistoty. Usmiali sme sa na seba a moje pochybnosti razom zmizli.

Rozprávala som im príbeh zo svojich mladých čias, keď sme ešte bývali v dome, ktorý som tak zbožňovala. V dome stojacom v prenádhernej Prahe. Prezradila som im, ako museli moji rodičia čeliť nebezpečenstvu zo strany nemeckej armády, ktorá v tom čase okupovala našu krajinu. Povedala som im o tom, ako sme unikli len o vlások, a tiež o našom úteku do krajiny, kde sme začali nový život. Do Spojených štátov amerických.

A potom nasledovali otázky: „Boli ste vydesená? Šikovaná?“ Jedna z otázok bola naozaj veľmi výstižná: „Bolo vám smutno, keď ste museli odísť zo svojho domova?“

Áno, áno a ešte raz áno.

Začalo ich to naozaj zaujímať. Na niektorých tváričkách sa dokonca odrážal súcit. Bolo mi jasné, že v tejto chvíli sa mi opäť vynoria spomienky na udalosti a strach pred mnohých rokov. Objavujú sa totiž vždy, keď o tom hovorím, nielen vďaka týmto žiakom, ale aj tým budúcim, ktorí raz budú možno tiež cudzincami – tak ako som bola kedysi ja. V ten deň som im síce odpovedala najlepšie, ako som vedela, ale aj napriek tomu som sa nemohla zbaviť pocitu, že to jednoducho nestačí.

Ďalšie stretnutie som absolvovala so žiakmi ôsmeho ročníka, ktorí sa o holokauste už učili. Chcela som s nimi nadviazať trocha osobnejší kontakt, a tak som sa pri tejto prednáške vyvarovala niektorých všeobecných tvrdení, ako aj číslam. Začali sa pýtať...

„Poznáte niekoho, kto prežil holokaust?“ chcel vedieť nejaký chlapec. A to dalo môjmu príbehu nový smer. Porozprávala som im o svojom bratrancovi Paulovi Hellerovi, ktorého som si veľmi vážila a ktorý svoju vôľu prežiť vkladal do riadkov poézie; o milovanej tete Malve, ktorá

sa po vojne presťahovala k nám do New Yorku a stala sa mojou „druhou matkou“; o Liselott a nezabudnuteľnej prechádzke po Central Parku, keď sme sa rozprávali o knihách, ktoré čítala, o dobre a zle, a tiež o tom, ako vraievala, že *moja sukňa je príliš dlhá*. „Čo sa s ňou stalo?“ spýtal sa chlapec. „A váš dom v Prahe... Vrátili ste sa tam niekedy?“ zaujímal sa niekto ďalší. Zrazu som pochopila, že máme príliš málo času.

Uvedomila som si, že môj príbeh je pridlhý, a tiež, že ho musím prerozprávať celý, od začiatku až do konca. Táto kniha je odpoveďou na všetky tieto otázky.

Spoveď v dvoch častiach

Môj príbeh sa delí na dve časti.

Prvá časť má názov *Detstvo 1934 – 1945*. Je to spoveď o tom, ako som vyrastala. Zachytáva spomienky na náš dom v Prahe, útek z Európy a nový život v New Yorku – v meste plnom imigrantov a predsudkov. Je to rozprávanie o mne, o dievčatku, sotva desaťročnom, ktoré muselo bojovať s novou kultúrou, jazykom a úplne iným životným štýlom. Je to príbeh plný chaosu a strachu.

V druhej časti s názvom *Spomienky a návrat 1945 – 2012* rozprávam o svojom živote už ako dospelá a vraciam sa do minulosti. Spomínam na Prahu v čase vojny, holokaust a životy mojich milovaných – tých, ktorí prežili. Rozpamätávam sa na manželstvo a rodinu, na náš život v cudzine, ale aj na návrat do Prahy pred a tiež po nežnej revolúcii.

Dom v Prahe, ten náš dom, sa zjavuje v mojich spomienkach ako Severka, ktorá mi svieti na cestu.

Určítým spôsobom je táto kniha epizódou z môjho života odohrávajúcou sa ako súčasť histórie. Ale ak sa pozrieme na tému imigrácie ako súčasť mnohých ďalších životov a tiež ako súčasť každodennej tlače z celého sveta, tak potom nie je tento príbeh ničím výnimočný. Napriek tomu pevne verím, že moja kniha vzbudí pozornosť a podporí vznik ďalších otázok a výskumov a že sa tým aj mnohé objasní.

*Anna Nesy Perlberg
Chicago, Illinois
Máj 2016*

PRVÁ ČASŤ

DETSTVO

1934 – 1945

Staroměstský orloj, Staroměstské náměstie, Praha

STAROMESTSKÉ NÁMESTIE

Bolo jarné ráno. Stála som uprostred pražského námestia, tenučké šesťročné dievčatko s obviazanými ušami. Dážď zmýval z budov zašednutý povlak, až pokiaľ na nich nezačali žiariť farby – žltá, oranžová, olivovo zelená. Soboty zvyčajne trávim v škole, no dnešok bol iný. Dnes sme sa prišli pozrieť na orloj.

Rozhliadala som sa po námestí. Na jednej strane sa týčil barokový Kostol sv. Mikuláša; na druhej stál Týnsky chrám zdobený dvoma vežami. Vychovávateľka ukázala na obrovský monument. „Ján Hus,“ povedala, „a zapamätaj si to, bol zakladateľom protestantskej reformácie v Prahe ešte dávno predtým, než sa objavil Luther alebo Kalvín.“ Keď mi to vysvetľovala, oslovila ma Aničko s takou láskavosťou, až ma to prekvapilo.

„Zapamätám, slečna Zemanovská.“

Hodina sa blížila a ľudia sa schádzali na námestí. Majitelia obchodíkov vyťahovali rolety a v kaviarňach

ponúkali kávičku alebo čokoládu; lákali zákazníkov na tortičky Malakov a Éclair zákusky.

Začali sa vynárať turisti so svojimi sprievodcami držiacími niečo, čo vyzeralo ako dáždničky, a hovoriacimi po španielsky alebo francúzsky. Nemárnili však čas. Tak ako my, aj oni striehli na hodiny na veži Staromestskej radnice. So zatajeným dychom sme čakali na to, čo príde.

Orloj

Dav zašumel. Pozrela som sa hore práve vo chvíli, keď sa kostlivec po pravej strane hodín začal hýbať. Zodvihol presýpacie hodiny a potom ich prevrátil. Potiahol za povrázok a na čele apoštolov vypochoďoval von svätý Peter. Zbadala som Turka, ktorý pokyvkoval hlavou; Márnivca, ktorý sa obzeral v zrkadle, a Lakomca s mešcom plným peňazí. Kohút zakikiríkal a hodiny odbili osemkrát.

Dav začal opäť šumieť a pomaly sa rozchádzal. Turisti nasledovali svojich sprievodcov držiacich čudné dáždničky. Ja som mala oči stále prilepené na hodinách.

Bola som tu už mnohokrát, ale vždy som očakávala niečo nové. „Ešte niečo,“ pošepla som. Stála som tam a čakala na prekvapenie, na jednorožca alebo anjela, ktorý to ukončí. Ale nič také sa nestalo. Vychovávateľka naliehala: „Aničko, mali by sme už ísť. Budeme meškať.“

„Áno, už idem, slečna Zemanovská,“ nechotne som odvetila a vykročili sme na cestu domov.

Malá Strana

Prechádzka bola nádherná. Celé moje sklamanie z hodín sa pominulo. Po ceste cez starobylý Karlov most som zdravila všetky sochy svätých. Na jednu, na tú, ktorej spodná časť znázorňovala nejakého človeka uväzneného v klietke, som sa však pozeráť nedokázala. Odvrátila som zrak smerom k soche Jána Nepomuckého. Turisti sa ho stále dotýkali. Vraj, aby im priniesol šťastie. Ja som sa ho však nedotkla. Mama mi raz rozprávala príbeh o tom, ako ho dal kráľ potrestať a zhodiť z mosta, pretože nechcel prezradiť spovedné tajomstvo kráľovnej. Tento príbeh sa mi vôbec nepáčil, tak som si vymyslela vlastný.

Slečna Zemanovská počkala, kým si poobzerám Pražský hrad. Týčil sa vysoko na kopci, nad celým mestom. Zakaždým som sa snažila nájsť náš dom, ktorý stál blízko neho, ale aj keď som už stála na špičkách, nevidela som ho.

Na konci mosta sme prešli cez bránu veže a vstúpili do časti Prahy zvanej Malá Strana, ktorá sa tiahne po kopci priamo pod hradom. Stúpali sme nahor po úzkych vydláždených uličkách, sledovali krásne malé záhradky a staré domy s pomaľovanými dverami. Boli tam dve slniečka, troje huslí a červený orol.

Konečne sme prišli do cieľa. Po pravej strane bol malý obchodík, v ktorom som si kupovala zošity a ceruzky do školy. Aj tentoraz sme v ňom kúpili pomôcky a pobrali sme sa späť. Zišli sme dole ulicou okolo Loretánskej kaplnky na miesto, kde sa začína naša pasáž. Dorazili sme práve včas, pretože začalo mrholiť. Pridali sme do kroku, aby sme nezmokli. Náš dom nás už vítal.